

Stadens hjärta

*Stadens hjärta*¹ är ett delresultat av flera stadsetnologiska projekt under 2000-talet, där forskare och sakkunniga delar med sig av sin kunskap om stadslivets förvandlingar ur ett etnologiskt perspektiv. Tidsperioden som studeras sträcker sig från 1900-talets senare del fram till våra dagar. Boken belyser ämnet ur ett nordiskt perspektiv. Artiklarna diskuterar hur förändring har skett, vilka deltagarna i förvandlingsprocessen har varit och hur intressen som planläggning, beslutsfattande, turism och

den rådande stadskulturen under respektive tidsålder har påverkat den urbana miljön.

Anna-Maria Åström bidrar med två artiklar om centrumlivets och varuhusens förvandlingar i Helsingfors. Oslo representeras i Kari Telstes artikel om paradgatan Karl Johans upprustning. Tankarna kring förnyelsen av Göteborgs centrum belyses i Kerstin Gunnemarks artikel. Katja Hellman och Sanna Lillbroända-Annala behandlar

¹ Åström, Anna-Maria & Lillqvist, Jonas (red.) 2012. *Stadens hjärta. Tåta ytor och symboliska element i nutida nordiska städer. (Folklivsstudier XXII)*. Svenska litteratursällskapet, Helsingfors. 380 s.

mindre städer, Jakobstad, Karleby och Ekenäs, medan Anne Niemi och Kajsa Wikman berättar om turistevenemang och historiebruk i Åbo och Lovisa. Om turismen i centrum berättar också Pia Olssons, Susanne Österlund-Pötschs och Pirjo Korhokangas texter om Helsingfors, Mariehamn och Jyväskylä. Jyväskylä behandlas också av Tiina-Riitta Lappi, med tankar kring förändringen av stadens centrum under en längre tidsperiod.

Ingen är väl omedveten om förändringen som sker och har skett i både små och stora städer genom historien. Orsakerna till förvandlingen kan däremot vara obekanta. Boken för läsaren genom tiderna i urbana rum och förklarar en del av de drivande krafterna och fenomenen bakom förändringen ur ett etnologiskt perspektiv. Städerna vars förändring behandlas är olika i storlek. I en del av städerna – oberoende av storlek – styrs förvandlingen av snarlika intressen, medan andra kan ha särpräglade skäl. Snarlika intressen är t.ex. kommersiella strävanden, medan särpräglade skäl kan handla om historiska minnen och kulturarvifiering.

Stadens centrum har flera olika betydelser och status för både turister och invånare. En av dem är det fysiska rummet som inte helt självklart är skilt från det symboliska rummet. Olika grupper upplever olika verkligheter och minnesrum, beroende på sin omgivning och grupp-

tillhörighet. Som exempel på detta är t.ex. varuhus och köpcentra som Åström ser som en sorts rum för upplevelser och föreställningar. Arkitektoniskt är varuhusen uppbyggda som scen för kommersialismen, där begäret till tingen stimuleras med hjälp av inredning som ”kulisser” och föreställningar i form av modevisningar och varudemonstrationer. Förvandlingen i städernas centrum har styrts av starka kommersiella intressen – vilka inte alltid har gått ihop med invånarnas förväntningar.

Skrivsättet upplevde jag till min glädje som lättfattat, även för en novis i ämnet. Ämnet behandlas på ett intressant sätt och hänsyn till de olika aktörerna i förvandlingsprocessen har tagits, och finns väl representerade. Personligen upplevde jag inget i bokens innehåll eller skrivstil som stack ut som störande, och därför kunde jag koncentrera mig väl på själva innehållet. Redan under läsning av inledningen fick jag fast mig själv med tankar som: ”det här ämnet skulle vara intressant att studera själv” – och detta faktum ser jag som en utmärkt merit och rekommendation för boken. Boken är utan tvekan ämnad som en vetenskaplig publikation, men jag skulle kunna tänka mig att den likväl finner läsare utanför den akademiska kretsen.

Reima Honkasalo